

ANTIZSURNALIZMUS

Ebből kétféle van. A tökfilkóké és az intellektueleké. Ez a két kategória a Bíró Lajosé. Ha jól emlékszem, ő úgy magyarázta (és ha nem jól emlékszem, én magyarázom úgy), hogy az első kategória az újság erényeinek, a második az újság hibáinak köszönheti létezését. Az újság nagy nyilvánossága, az általa teremtett beható ellenőrzés, az éles fény, mit közéleti nagyságokra és közéleti nullákra vetett – persze hogy fegyverbe szólította a tökfilkólegiót! És éppen olyan persze, hogy az újság felületessége, hazudozása, sokszor megfizetettsége és mindig zavaros tükrözése az intellektus emberének gyűlöletét hívta ki.

A zsurnalizmusra egyik kategória sem válhatott veszedelmessé. A tökfilkók is, a túl értelmesek is, újságlappal a kezükben szidták a zsurnaliztikát. Ez így békességben éldegélhetett volna, ha –

Ha én nem állítanám fel a harmadik kategóriát: az újságírók antizsurnalizmusát. Szorosan ez a kategória körül nem határolható, még dominálnak benne a teremtőjéről (tőlem) nyert hangulati elemek, de tárgyi elemei is tisztán felismerhetőek.

Az újságírás terrénumának teljesen hívatlan és alkalmatlan elemekkel történt előzőnlése ébresztette fel ezt az antizsurnalizmust. Az újságírás romantikus korszakának lezáródásával kezdődött ez az invázió, és a sajtóüzletesség elképesztő térhódításával válik végzetessé – a zsurnalizmusra. Itt nem a sajtó-kapitalizmusra gondolok, nem a gigantikus lapvállalatok kumulált tőkéje és mindent lebíró hatalmára. Ezeknek keretében a tisztességes újságírás (amennyire kapitalista társadalomban lehetséges) még elhelyezkedhetett.

Ezeknek hasábjain még világnézetek vívhatták csatáikat, ezeknek a hasábjain még jelentős publicista-egyéni ségek revelálódhattak. Kemény ellenség, de harci kedvet vált ki. Nem antizsurnalizmust.

Ezt, illetve ennek harmadik kategóriáját, az újságírók antizsurnalizmusát inkább (és ez csodálatos)! inkább az újságírás romantikus korszakára emlékeztető (de abban a korban lehetetlen) törpe újságvállalatok sokasága váltja ki. Felháborító, nemcsak nézni, elgondolni is, hogy kik és mi fán termettek, akik most nagy tömegekben szemérmetlenül a fórumra merészkednek, „lapot” indítanak, írástudatlanságukat szégyentelenül szellőztetik – hagyján? –, de oda tola kodnak az arcod elé, megvetetik magukat, elrabolják az életed pótolhatatlan perceit, zsugorítják a nyelvedet, az érdeklődésedet, és beléd plántálják a közönyt, a ***** minden betű elől. Százzsámra vannak, hirdetnek és zsarolnak, és ez ellen nincsen mentség, mert noli me tangere, és maradjon is értinhetetlen legdrágább alkotmánygaranciánk, hogy: gondolatait sajtó útján mindenki szabadon közölheti. Már lélegzeni sem lehet tőlük, és létezésük igazol minden antizsurnalizmust.

A mód, ahogy pusztán pénzkereső vágytól hajtva világra jönnek, ahogy feleslegességük tudatában is pusztán üzleti alapra állva élni merészkednek, ahogy komoly újságok formáját és manierjét mímelik, szégyenkedés nélkül dummerangusztkodnak, és ahogy ordenárén bemásolt papírjukkal egy gyékényre arcátlankodnak a meghatóan komoly újságbetűvel – az keltette életre az újságíró antizsurnalizmust.

Miért írni? – Hogy összetévessenek? Ezekkel?

Kalauz, I. évf. 10. sz., 1922. márc. 5.

